

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

ЦЕНТЪР ЗА ОЦЕНЯВАНЕ В ПРЕДУЧИЛИЩНОТО И УЧИЛИЩНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

НАЦИОНАЛНО ВЪНШНО ОЦЕНЯВАНЕ ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЛИТЕРАТУРА

VII клас

19 МАЙ 2017 г.

ВАРИАНТ 2

УВАЖАЕМИ УЧЕНИЦИ,

Тестът съдържа 25 задачи по български език и литература.

Задачите са два вида: със структуриран отговор с четири възможности за отговор, от които само един е верният, и с кратък свободен отговор.

Отговорите отбелязвайте със син цвят на химикалката в листа за отговори. Може да работите и върху тестовата книжка, но напомняме, че листът за отговори е официалният документ, който ще се оценява. Поради това е задължително верните според Вас отговори да отбелязвате внимателно в листа за отговори.

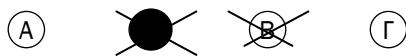
За да посочите своя отговор, срещу номера на съответната задача отбележете със знака **X** буквата на избрания от Вас отговор.

Например:

Ако след това прецените, че първоначалният Ви отговор не е верен, запълнете кръгчето с грешния отговор и отбележете със знака **X** буквата на друг отговор, който приемате за верен.

Например:

За задачите със свободен отговор в листа за отговори е оставено празно място. Използвайте това място, за да запишете своя отговор.

Ако след това прецените, че записаният свободен отговор не е верен, задраскайте го с хоризонтална черта и запишете над него отговора, който според Вас е правилен.

Запомнете! Като действителен отговор на съответната задача се приема само този, чиято буква е отбелязана със знака X. За всяка задача трябва да е отбелязан не повече от един действителен отговор.

ПОЖЕЛАВАМЕ ВИ УСПЕШНА РАБОТА!

Прочетете текста и разгледайте таблицата, за да изпълните задачи от 1. до 16. включително.

Редица митове за Сътворението на света представят водата с двойствен характер. Тя може да бъде както източник на живот и на плодородие, така и стихия, свързана с потъване, с разрушаване и с гибел. Широко разпространено е почитането на извиращата направо от земните недра вода, която се приема като дар от водни божества, ако заради минералното си съдържание е лековита. Обичаят да се хвърлят монети във водни източници, би могъл да се приеме като символична жертва в чест на тези божества, на които се приписвала способността да изпълняват желаня.

В древността много народи вярвали в съществуването на водни същества със свръхестествени сили, сред които са русалките, нимфите, сирените, водните духове и др. В митовите и легендите русалките са прелестни млади жени, които вместо крака имат опашка на риба. Тези тайнствени красавици притежават божествен глас, с който привличат моряците в дълбините на морето. В някои култури срещата с тях носи лош късмет, те предизвикват бури и убиват хора, в други култури са скромни и мили същества, които се влюбват в земни мъже и посредством заклинания успяват да се освободят от опашката си и да заживеят на сушата.

Славянските народи вярвали в съществуването на водни духове, живеещи на дъното на водните басейни в каменни дворци заедно със семействата си и със своите стада от домашни животни. Смятало се, че водният дух не е благоразположен към хората. Силата му се проявявала само във водата, а когато излизал на сушата, той бил немощ и слаб.

Фразеологично словосъчетание	Значение
1. предизвиквам буря в чаша вода	Създавам голяма суматоха, голямо притеснение за нещо съвсем незначително, незаслужаващо внимание.
2. подливам вода	Съзнателно причинявам неприятности на някого или му преча да осъществи намеренията си.
3. плувам в познати води	Чувствам се добре, удобно и свободно в своята позната среда или в някаква област.
4. излизам сух от водата	Оставам ненаказан, отървавам се от каквато и да е отговорност за нещо нередно, което съм извършил.

1. Текстът е откъс от:

- А) статия за водата в митологията
- Б) аргументативен текст по житейски проблем
- В) учебник по география и икономика
- Г) анотация на книга за древни водни духове

2. Каква е връзката между двата източника на информация – таблицата и текста?

- А) Таблицата преповтаря в сбит вид информацията, представена в текста.
- Б) Таблицата представя нова информация, различна от тази в текста.
- В) Текстът анализира информацията, дадена в таблицата.
- Г) Текстът оспорва информацията, посочена в таблицата.

3. Кое твърдение НЕ е вярно според информацията в текста?

- А) Водата едновременно може да бъде и източник на живот, и разрушителна стихия.
- Б) В древността вярвали в съществуването на свръхестествени водни същества.
- В) Русалките чрез заклинания убиват земните мъже, в които се влюбват.
- Г) Лечебната минерална вода се възприема като дар от водните божества.

4. Кое е вярното твърдение за водните духове според славянската митология?

- А) Живеят усамотено далече от семействата си.
- Б) Обитават каменни дворци на брега на морето.
- В) Отглеждат стада на дъното на водни басейни.
- Г) Винаги са добронамерени към хората на сушата.

5. Водата като стихия в митовете за Сътворението НЕ се свързва с:

- А) плодородие
- Б) потъване
- В) унищожение
- Г) бедствие

6. Какво изразява подчертаната част в изречението?

Обичаят да се хвърлят монети във водни източници, би могъл да се приеме като символична жертва в чест на тези божества.

- А) категоричност
- Б) предположение
- В) убеденост
- Г) предопределение

7. В кой ред е посочено значението, с което глаголят *приписвам* е употребен в текста?

- А) Добавям още нещо към друго, което вече е написано.
- Б) Преотстъпвам на някого нещо, което ми принадлежи.
- В) Твърдя, че някой притежава определени качества.
- Г) Пиша дословно нещо отново, но на друго място.

8. Коя дума НЕ е синоним на думата *прелестни*, употребена в текста?

- А) обаятелни
- Б) влиятелни
- В) пленителни
- Г) очарователни

9. С кое от фразеологичните словосъчетания в таблицата може да се замени подчертаният израз, без да се промени смисълът на изречението?

Никой не забеляза пропуските в работата му и той отново успя да се промъкне между капките.

- А) първото
- Б) второто
- В) третото
- Г) четвъртото

10. Като се има предвид информацията в таблицата, кой фразеологизъм означава нанасяне на вреда?

- А) предизвиквам буря в чаша вода
- Б) подливам вода
- В) плувам в познати води
- Г) излизам сух от водата

Прочетете подчертаното изречение в текста, за да изпълните задачи от 11. до 15. включително.

Широко разпространено е почитането на извиращата направо от земните недра вода, която се приема като дар от водни божества, ако заради минералното си съдържание е лековита.

11. С кой предлог НЕ може да бъде заменен предлогът *заради*, без да се промени смисълът на изречението?

- А) благодарение на
- Б) вследствие на
- В) в резултат на
- Г) без оглед на

12. Съюзът *ако* въвежда:

- А) подчинено обстоятелствено изречение
- Б) подчинено допълнително изречение
- В) подчинено определително изречение
- Г) подчинено подложно изречение

13. За какво служи първата запетая в изречението?

14. Запишете с думи броя на сказуемите в изречението.

15. Коя дума от главното изречение пояснява първото подчинено изречение?

16. Запишете три положителни характеристики на русалките според информацията в текста.

17. Преобразувайте пряката реч в изречението в непряка, като запазите основното глаголно време и спазите правилата за пунктуационно оформяне.

– Искаш ли да се състезаваме кой пръв ще стигне до върха? – попита брат ми, като ме погледна предизвикателно.

18. Препишете текста, като редактирате допуснатите правописни и пунктуационни грешки, както и грешките при членуване.

Дървото на животът е един от особено привлекателните вечнозелени претставители на домашната флора. Освен, че краси дома, то закриля семейството от нещастия. Клонките му са дебели, а листата – месести гладки и с характерен яркозелен цвят. Когато разтението е изложено на директна слънчева светлина е възможно листата му да предобият цвят с червеникъв отенък. Ако правилно се одглежда, дървото ще цъфти в бели и розови цветове, а височината му може да достигне над два метра.

19. Защо според речта на Странджата хъшовете са „човеци“ и „българи“?

- А) защото са натрупали пари, за да организират чети за освобождението на България
- Б) защото са се сдобили с имоти, за да се съберат със семействата си
- В) защото доброволно живеят във Влашко, където също не са свободни
- Г) защото мечтаят да умрат със „слава и в борба“ за свободата на отечеството

20. В коя творба природата е представена едновременно като съзидателна и погубваща сила?

- А) „Заточеници“
- Б) „Неразделни“
- В) „По жътва“
- Г) „Една българка“

21. Кои стихове от творбата на Христо Ботев „На прощаване в 1868 г.“ НЕ представят мотивите на бунтовника да поеме по пътя на борбата?

- А) „Там аз за мило, за драго,/ за теб, за баща, за братя...“
- Б) „кат си ме, майко, родила/ със сърце мъжко, юнашко...“
- В) „та тебе клета оставих/ за първо чедо да жалиш!“
- Г) „на глас тичам народен/ срещу врагът си безверни“

22. С кое историческо събитие е свързан сюжетът на творбата „Една българка“?

- А) избухването на Априлското въстание
- Б) Освобождението на България
- В) разбиването на Ботевата чета
- Г) началото на Българското възраждане

23. Кое твърдение е вярно?

Творба в стихове с фантастични елементи, в която съдбата на героите е трагична, е...

- А) ода
- Б) балада
- В) елегия
- Г) повест

24. В първата колона запишете буквата, след която са представени думи на герои от изучени в VII клас творби, а срещу нея във втората колона – името на литературния герой, който произнася тези думи.

- А) „Ах, пърдон, извинете, оцапах ви бохчата... Ц... ц... ц... Тях да се не види!...“
- Б) „Пусни ме! Бог да ти даде здраве, на тебе и на децата!“
- В) „Как да ти се отплатя? Аз нямам нищо. Нищо, нищо нямам...“
- Г) „И посред ноц?... Какво ще му правя аз, ако е болно!“

25. Запишете с 2 – 3 изречения какво внушава стихът от „Опълченците на Шипка“:

България цяла сега нази гледа!

Дидактическа задача: Прочетете текста и го преразкажете от името на Маляка.

Из „Войната на таралежите” - Братя Мормареви

Децата вървяха по алеята сломени, обидени и унижени. Рухнаха надеждите им за олимпийска и световна слава. Изчезнаха розовите перспективи, романтиката на далечните пътувания, мечтите им за изпълнени с драматизъм моменти, в които всяко едно от тях се виждаше как с последни сили вкарва победния кош. Сега за тези момчета, седем на брой, животът нямаше никакъв смисъл. Какво им предлагаше той: труд и учение, учение и труд, за да станат някой ден най-много инженери, химици, научни работници, хайде, професори да е, за които никой нищо няма да знае. Във фантазията си Маляка лесно се виждаше и професор, но какво от това? Кой професор в световната история е бил посрещан с духовна музика? Никой!

Не бяха минали и сто метра, когато ги настигна Камен.

— И тебе ли? — попита го Маляка. Зарадва се, че в края на краищата ще са заедно, но не искаше Камен погрешно да изтълкува радостта му.

— Аз сам! — отвърна Камен. Децата се спряха. Не им се вярваше. Но разбраха, че Камен не лъже — беше напуснал отбора в знак на протест срещу обидното държане на Пангаров.

Камен вървеше мълчалив, заобиколен от приятелите си. Чувстваше тяхната признателност и тя го изпълваше с гордост.

Групата на изгонените мълчаливо стигна блока, в който живееха Камен и Маляка. Никой не си тръгваше, просто не им се искаше да се разделят. Нещастieto сближава хората, така казват. Седнаха на тревата край оградата, която разделяше празното място зад блока от стара двуетажна къща. Празното място или дворът, както му викаха децата, бе доста добре поддържано. Имаше зелени площи и лехи с градински цветя.

— Той пък какво си въобразява толкова? — каза Маляка.

Никой не го попита за кого става дума, всички си мислеха за треньора Пангаров. Мразеха го. [...]

Маляка направи няколко язвителни забележки за тези, които Пангаров остави в тима. Повечето от тях, според Маляка, бяха дупки, с по два леви крака и с ръце, вързани на фльонги.

— Само дето Пантата... — опита се да каже някой нещо хубаво за Пантата.

Но Маляка го срязва веднага:

— Какво Пантата? Че той по алгебра, като чуе за дроб, си представя дроб сарма.

Децата се разсмяха. [...]

— Без нас отбор ще направи, друг път! — заключи Маляка.

Тези разсъждения отново им възвърнаха самочувствието.

— А какво ще кажете, ако ние, изгонените, обявим мач на келявия му отбор. Ще го скапем! — даде ход на фантазията си Маляка.

Тази възможност ги въодушеви. Само Камен все още разсъждаваше трезво.

— Ще трябва да тренираме. А няма къде! В училището знаете какво е!

Знаеха, разбира се. Ред не можеха да хванат. Щом се появяха големите, трябваше да опразнят игрището. Случваше се и да се опънат, но тогава им загряваха вратовете и, все едно, напускаха.

Кой точно подхвърли идеята да си направят игрище, е трудно да се каже. Тя се роди колективно. Място за цяло игрище в двора нямаше, но за какво им е цяло игрище? Един баскет е достатъчен. Пангаров поне ги научи как се тренира на един баскет и ще съжалява за това. Ще види той някой ден как възпитаниците му, премазани от трицифрения резултат, напускат играта. Това ще бъде неговият край. Заслужен!

Ако не оставаше толкова малко време до училище, щяха да стоят още. Но трябваше и да обядват.

фльонга – панделка

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА
НАЦИОНАЛНО ВЪНШНО ОЦЕНЯВАНЕ ПО
БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЛИТЕРАТУРА – VII КЛАС
19 МАЙ 2017 ГОДИНА

КЛЮЧ С ВЕРНИТЕ ОТГОВОРИ

Вариант 2

Задача №	Верен отговор	точки
1	А	1
2	Б	2
3	В	2
4	В	2
5	А	2
6	Б	2
7	В	2
8	Б	1
9	Г	2
10	Б	1
11	Г	2
12	А	2
13	Напр. <i>отделя подчинено изречение/отделя подчинено определително изречение</i>	2
14	три	2
15	вода	2
16	Напр. <i>прелестни млади жени; тайнствени красавици; притежават божествен глас; скромни и мили същества; се влюбват в земни мъже</i>	Общо 3 т. – по 1 т. за всяка точна характеристика
17	Напр. <i>Като ме погледна предизвикателно, брат ми ме попита дали искам да се състезаваме кой пръв ще стигне до върха.</i>	Общо 3 т. – по 1 т. за всеки елемент от условието
18	<i>Дървото на живота е един от особено привлекателните вечнозелени представители на домашната флора. Освен че краси дома, то закриля семейството от нещастия. Клонките му са дебели, а листата – месести, гладки и с характерен яркозелен цвят. Когато растението е изложено на директна слънчева светлина, е възможно листата му да придобият цвят с червеникав оттенък. Ако правилно се отглежда, дървото ще цъфти в бели и розови цветове, а височината му може да достигне над два метра.</i>	Общо 14 т. – по 1 т. за всяка редактирана грешка
19	Г	2
20	В	2
21	В	2
22	В	1
23	Б	1
24	А) – Бай Ганьо; Б) – баба Илийца/Илийца; В) – Странджата/Знаменосеца; Г) – отец Евтимий/Евтимий	Общо 4 т. – по 1 т. за всеки верен отговор

25	Примерни посоки за размисъл: • <i>съзнание за дълг към Отечеството;</i> • <i>израз на осъзната историческа отговорност;</i> • <i>проява на войнска чест, на човешко достойнство, на героизъм;</i> • <i>готовност за саможертва;</i> • <i>функция на метонимията, на инверсията.</i>	Общо 6 т.
Всичко:		65 точки

Забележки:

- Когато в ключа към задачата няма детайлизиране на точките, те са 0 т. или 1 т.; 0 т. или 2 т.
- Когато според условието задачата не проверява компетентности за граматична, за правописна или за пунктуационна норма, не се отнемат точки за допуснати граматични, правописни или пунктуационни грешки в отговорите на учениците.